

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Стратегічна екологічна оцінка

Шифр та назва спеціальності
183 – Технології захисту
навколишнього середовища

Інститут
ННІ Механічної інженерії і транспорту

Освітня програма
Технології захисту
навколишнього середовища

Кафедра
Хімічна техніка та промислова екологія (154)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Вибіркова

Семестр
6

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Філенко Олеся Миколаївна

Olesia.Filenko@khpi.edu.ua

Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри хімічної техніки та промислової екології НТУ «ХПІ».

Досвід роботи – 21 рік. Автор та співавтор понад 50 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Екологічна безпека», «Оцінка впливу на довкілля», «Управління природоохоронними проектами», «Екологічний контроль та аудит», «Стратегічна екологічна оцінка», «Екоінновації в створенні нових технологій»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на формування знань про проведення стратегічної екологічної оцінки діяльності підприємства що планується або працюючого підприємства, під час якої екологічні міркування повинні бути повністю інтегровані в підготовку планів і програм до їх остаточного прийняття.

Мета та цілі дисципліни

Освоєння діяльності спеціально установлених державних органів, еколого-експертних формувань, набуття навичок щодо проведення науково-обґрунтованої оцінки об'єктів експертизи вимогам екологічного законодавства, санітарним вимогам, будівельним нормам і правилам тощо. Задачі вивчення дисципліни зводяться до розгляду вихідних чинників, які необхідні для прогнозування впливу об'єкта оцінки впливу на довкілля чи ситуації на навколишнє природне середовище та здоров'я людей та забезпечення високого рівня захисту довкілля і сприяння сталому розвитку.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Індивідуальне завдання у формі реферату. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

Здатність забезпечення процедури стратегічної екологічної оцінки наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також здатність до розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації запланованої діяльності.

Результати навчання

Вміти користуватися методологічними, нормативно-правовими та методичними засадами стратегічної екологічної оцінки, особливостями її практичної реалізації в Україні та інших країнах, застосовувати еколого-правові норми у процедурі СЕО, уміти застосовувати методики організації, проведення СЕО вдосконалення системи знань в контексті превентивних природоохоронних заходів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції –36 год., практичні заняття – 12 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно оволодіти знаннями з дисципліни "Загальна екологія", "Моніторинг довкілля", "Екологічні засади сталого розвитку країни", "Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище", "Екологічна безпека, "Оцінка впливу на довкілля", "Правове регулювання природоохоронної діяльності".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій.

На практичних заняттях використовуються репродуктивні та проблемно-пошукові методи навчання та акцентується увага на застосуванні еколого-правових норми у процедурі СЕО та застосуванні методики організації і проведення СЕО.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Стратегічна екологічна оцінка

Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки (СЕО) і їх повноваження.

Тема 2. Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки стратегій, планів, програм (СПП).

Поняття, цілі і завдання СЕО. Основні Директиви ЄС і протоколи по СЕО. Етапи розвитку СЕО. Об'єкти і суб'єкти СЕО. Принципи застосування СЕО.

Тема 3. Процес проведення стратегічної екологічної оцінки.

Завдання процесу проведення СЕО. Етапи проведення СЕО. Зв'язок СЕО з процесом розробки СПП. Учасники процесу СЕО. Способи проведення СЕО.

Тема 4. Порядок проведення стратегічної екологічної оцінки.

Етапи стратегічної екологічної оцінки (СЕО).

Тема 5. Методологія проведення Стратегічної екологічної оцінки.

Оцінка необхідності проведення СЕО. Види планів, програм. Умови визначення необхідності проведення СЕО для планів і програм. Визначення сфери охоплення СЕО. Оцінка впливу планів, програм на довкілля. Альтернативні сценарії планів, програм.

Тема 6. Звіт про СЕО..

Врахування СЕО при прийнятті рішення з плану програми.

Тема 7. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля.

Тема 8. Моніторинг фактичного впливу плану, програми на довкілля.

Тема 9. Державні органи екологічного контролю та інспектування.

Тема 10. Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів.

Тема 11. Здійснення державного контролю в галузі охорони атмосферного повітря.

Тема 12. Здійснення державного контролю за охороною земель.

Тема 13. Здійснення державного контролю за використанням надр.

Тема 14. Здійснення державного контролю в галузі збереження лісів.

Тема 15. Здійснення державного контролю в галузі охорони, використання і відтворення рослинного і тваринного світу.

Тема 17. Здійснення державного контролю за дотриманням заповідного режиму.

Теми практичних занять

Тема 1. Порівняльний аналіз процедур ОВД та СЕО.

Тема 2. Процедура Стратегічної екологічної оцінки в ЄС та Україні.

Тема 3. Критерії якості звіту СЕО.

Тема 4. Розрахунок стягнень за збитки, спричинені порушенням водного законодавства.

Тема 5. Розрахунок розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок забруднення атмосферного повітря.

Тема 6. Обчислення розміру шкоди заподіяних лісовому господарству.

Тема 7. Визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства.

Тема 8. Обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням населених пунктів.

Тема 9. Розрахунок розміру стягнень за збитки, заподіяні незаконним добуванням (знищенням) дикої фауни (крім видів, що занесені до Червоної книги України).

Тема 10. Обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді реферату з презентацією.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. https://jm.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/posibnik_1623674876.pdf
2. Стратегічна екологічна оцінка комплексного плану. Практичний посібник. USAID. Київ. 2022. - 108 с. https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/819/SEO_ready.pdf
3. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm>
4. Протокол про Стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text.

5. Закон України “Про стратегічну екологічну оцінку” від 20.03.2018 №2354-
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

Додаткова література

1. “Відбудова України буде найбільшим внеском у підтримку глобального миру – промова Президента на Міжнародній конференції з питань відновлення України в Лугано”, 4 липня, 2022.
<https://www.president.gov.ua/news/vidbudova-ukrayini-bude-najbilshim-vneskom-u-pidtrimku-globa-76261>
2. Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки для містобудівної документації: презентація першого проєкту. Он-лайн зустріч 29 вересня 2021 року. Даг Хікман, Геннадій Марушевський. <https://unece.org/sites/default/files/2021-10/SEA%20guidelines%201st%20draft%20presentation%20UNECE%20consultants%2029%20Sept%202021%20UKR.pdf>
3. Climate Change and Land: an IPCC special report on climate change, desertification, Land degradation, Sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems [P.R. Shukla, J.Skea, E. Calvo Buendia, V. Masson-Delmotte, H. -O. Portner, D.C. Roberts, P. Zhai, R. Slade, S. Connors, R.van Diemen, M. Ferrat, E. Haughey, S. Luz, S. Neogi, M. Pathak, J. Petzold, J. Portugal Pereira, P. Vyas, E.Huntley, K. Kissick, M. Belkacemi, J. Malley]. IPCC, 2019. 896 pages. <https://www.ipcc.ch/srccl/>
4. Sustainable development report 2022. From Crisis to Sustainable Development: the SDGs as Roadmap to 2030 and Beyond. Jeffrey Sachs, Guillaume Lafortune, Christian Kroll, Grayson Fuller and Finn Woelm 2022. Cambridg. 494 pages.
<https://www.sustainabledevelopmentreport/reports/sustainable-development-report-2022/>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються за результатами поточного оцінювання.
Залік: практичні роботи 30%, реферат 30%, контрольна робота - 40%.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

31.08.2024 р.

Завідувач кафедри
Олексій ШЕСТОПАЛОВ

31.08.2024 р.

Гарант ОП
Тетяна ТИХОМИРОВА